

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No.:1964/51

Karar No.:1965/3

Karar tarihi:12/1/1965

Resmi Gazete tarih/sayı:16.10.1965/12128

İtiraz eden : Fethiye Sorgu Hâkimliği

İtirazın konusu : 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 3006 sayılı Kanunla değişik 124 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ve sorgu hakimlerince verilecek bazı kararların mensup oldukları asliye mahkemesi reisi veya hâkimin tasdikiyle tekemmül edeceğini gösteren hükmün Anayasa'nın 192 nci maddesi hükmüne aykırı olduğu kanısına varıldığından Mahkememizce bu hususta bir karar verilmesi istenmiştir.

İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi içtüzüğünün 15 inci maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme sonunda hazırlanan rapor okunduktan ve Sorgu Hâkimliğinden gönderilen 1964/89 sayılı dosya incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

GEREKÇE :

1 - Anayasa'nın 151 inci ve 22/4/1962 günlü 44 sayılı Kanunun 27 nci maddeleri gereğince mahkemeler, bakmakta oldukları bir dâvada uygulanacak kanun hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varırlarsa, itiraz yolu ile Mahkememize başvurarak bu konuda bir karar verilmesini isteyebilirler .

O halde, önce çözülmesi gereken nokta, sorgu hâkimliklerinin itiraz yetkisi olup olmadığıdır.

2 - 44 sayılı Kanunun 27 nci maddesinde, itiraza (mahkeme) nin yetkili olduğu gösterilmiş; bununla da yetinilmeyerek :

a) Bakılmakta olan bir dâva;

b) O dâva sebebiyle uygulanacak kanun hükümleri;

c) İtiraz yolu ile Mahkememize başvurulduğu takdirde -bu konuda verilecek karar resmen Öğrenilinceye kadar- dâvanın geri bırakılacağına da maddede ayrıca yer verilmiştir.

Anayasa'nın 151 inci maddesinde yer alan ve "üç ay içinde Anayasa Mahkemesince karar verilmezse mahkemenin, Anayasa'ya aykırılık iddiasını, kendi kanısına göre çözümlyerek dâvayı yürüteceğini; ancak Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse mahkemelerin buna uymak zorunda olduğunu." gösteren hüküm de yukarıkilerle birlikte gözönünde bulundurulunca itiraza yetkili olan mahkemenin, adli, askerî veya idarî dâvalara bakan ve bu dâvalarda nihai hüküm vermek suretiyle anlaşmazlıkları çözümlleyen her derecede mahkeme olduğu meydana çıkmaktadır.

3 - Sulh mahkemelerinin ve bazı asliye mahkemelerinin tek hâkim tarafından idare edildiği düşünülerek (Mahkeme) tabirine (Hâkimler) in girip giremeyeceği ve giriyorsa sorgu hâkimlerinin de bakmakta oldukları işlerden dolayı itirazda bulunup bulunamayacakları görüşme sırasında söze konu edilmiş, bir mahkemenin idaresiyle görevli kılınmayan ve dâvaya bakmayan hâkimlerin ve bu

Esas No.:1964/51
Karar No.:1965/3

arada sorgu hâkimlerinin mahkeme kavramına girmedikleri ve Anayasa'nın 151. ve 44 sayılı Kanununun 27 nci maddeleri karşısında Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkili bulunmadıkları sonucuna varılmıştır.

SONUÇ :

Anayasa'nın 151 inci maddesiyle 44 sayılı Kanununun 27 nce maddesinde " Bir davaya bakmakta olan mahkeme" den söz edilmiş olup mahkeme kavramı içine girmeyen sorgu hakimliğinin Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkili bulunmadığına ve itirazın 44 sayılı Kanununun 21 inci maddesi uyarınca reddine, üyelerden Hakkı Ketenoğlu'nun muhalefetiyle ve oyçokluğu ile 12/1/1965 gününde karar verildi.

Başkan
Lûtfi Akadlı

Üye
Cemalettin Köseoğlu

Üye
Asım Erkan

Üye
Rifat Göksu

Üye
İ. Hakkı Ülkmen

Üye
Şemsettin Akçoğlu

Üye
İbrahim Senil

Üye
A. Şeref Hocaoglu

Üye
Salim Başol

Üye
Celâlettin Kuralmen

Üye
Hakkı Ketenoğlu

Üye
Ahmet Akar

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lûtfi Ömerbaş

Üye
Ekrem Tüzemen

MUHALEFET ŞERHİ

1 - Ceza yargısında dâva genel olarak C. Savcılar tarafından Sorgu Hâkimliğine veya mahkemelere açılır.

2 - Yargı (Hüküm) için yargılama (Soruşturma ve tahkikat) zorunludur.

3 - Yargılama (Soruşturma ve tahkikat) ceza dâvalarında ilk ve son tahkikat olmak üzere çoğunlukla iki derecede olur.

Esas No.:1964/51
Karar No.:1965/3

4 - Yargılama (Yargının hükmün temeli ve dâvanın hallini sağlayan bir yargı işidir. Bu hâkim tarafından yapılır.

5 - Mahkeme tabiri (Hükmün hazırlanması için çalışan ve yargılama icra eden) sorgu hâkimlerini de geniş anlamı ile içine alır. Nitekim yargılama görevlerinden bir veya bir kaçını yapan tekbaşına reis, naip hâkim, tahkikat hâkimi gibi yargılama işlerini yapanlarda mahkemenin birer unsurudurlar.

6 - Sorgu Yargıcı açılmış olan dâvayı yargılamakta, tahkikatın gayesini gerçekleştirmek için bir takım kararlar verebileceği gibi dâvanın esasını ortadan kaldıran kararlar vermekte ve bu yönü ile yargı yetkisi ile mücehhez bulunmaktadır.

7 - Hükmün verilmesi için adalet teşkilâtının şartlarına ve hâkimlik vasıflarına uygun şekilde soruşturma yaptığına ve hükmü hazırladığına nazaran baktığı dâva dolayısı ile bir çok kanun maddelerini uygulama mevkiindedir.

8 - Anayasamızın 151 inci maddesi (Dâvaya bakmakta olan mahkeme) tabirini kullanmakta ve ekseriyetin kabulünde olduğu gibi, hüküm veren mahkeme dememektedir. Sorgu hâkimliği de dâvaya bakan bir yargı teşkilâtıdır.

Bu sebeplerle sorgu hâkiminin uygulama mevkiinde olduğu bir kanun maddesinin iptalini itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesine getirebileceği kanısındayım.

Üye

Hakkı Ketenoglu